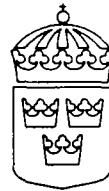

Regeringens proposition

1994/95:44

Konkurrensverkets ställning i överklagande
ärenden enligt konkurrenslagen (1993:20), m.m.

Prop.
1994/95:44

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 oktober 1994

Ingvar Carlsson

Sten Heckscher
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny bestämmelse bli införd i konkurrenslagen som innebär att Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen, när beslut av Konkurrensverket har överklagats, inte får ändra verkets beslut utan att verket har fått tillfälle att yttra sig i målet. Vidare föreslås en bestämmelse om att Konkurrensverket skall få överklaga beslut av tingsrätten som innebär att denna ändrar verkets beslut. Förslag till vissa ändringar i lagen om marknadsdomstol m.m. läggs också fram. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1995.

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

- lag om ändring i konkurrenslagen (1993:20),
- lag om ändring i lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (1993:20)

Härigenom föreskrivs i fråga om konkurrenslagen (1993:20)

dels att 63 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 65 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

63 §

Domar och beslut av Stockholms tingsrätt i följande mål och ärenden får överklagas hos Marknadsdomstolen:

1. ålägganden enligt 23 § andra stycket och 25 §,
2. konkurrensskadeavgift enligt 26 §,
3. kvarstad enligt 32 §,
4. företagsförvärv enligt 34, 36, 41 och 43 §§,
5. undersökningar enligt 47 och 48 §§, och
6. prövning av överklaganden enligt 60 §.

Beslut under rättegången i frågor som avses i 25, 32 eller 41 § skall överklagas särskilt. Ett beslut enligt 32 eller 41 § som meddelats innan rättegång har inletts skall överklagas som om beslutet meddelats under rättegång.

*Beslut som avses i första stycket 6
får överklagas även av
Konkurrensverket om tingsrätten
ändrat verkets beslut.*

65 a §

*Beslut i frågor som avses i 60 §
första stycket får inte ändras av
domstol utan att Konkurrensverket
har lämnats tillfälle att yttra sig.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995 och tillämpas endast i de fall Konkurrensverkets beslut meddelats efter utgången av år 1994.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m.

Härigenom föreskrivs att 13, 14 och 15 §§ lagen (1970:417) om Marknadsdomstol m.m.¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §²

Ansökan görs skriftligen om förbud eller åläggande enligt 2–4 §§ marknadsföringslagen (1975:1418), 1 § lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, 1 § lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare eller 5–9 §§ eller 12 § tredje stycket produktsäkerhetslagen (1988:1604) eller 3 § lagen (1994:615) om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling. Av ansökan skall de skäl framgå på vilka ansökan grundas och den utredning som sökanden åberopar.

Sökanden och hans motpart skall beredas tillfälle att vid sammanträde inför Marknadsdomstolen lägga fram sina synpunkter och förebringa den utredning de vill åberopa.

14 §³

Sökanden och hans motpart skall beredas tillfälle att vid sammanträde inför Marknadsdomstolen lägga fram sina synpunkter och förebringa den utredning de vill åberopa.

I mål enligt marknadsföringslagen (1975:1418), lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och produktsäkerhetslagen (1988:1604) skall Konsumentombudsmannen kallas till sammanträde, även om han inte är sökande. Vidare skall den som medverkar enligt 13 a § kallas till sammanträde. I mål enligt lagen (1994:615) om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling

¹Lagen omtryckt 1984:294.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1972:732.

²Senaste lydelse 1994:616.

³Senaste lydelse 1994:616.

skall Konkurrensverket kallas till sammanträde, även om verket inte är sökande.

Prop. 1994/95:44

Före sammanträde kan muntlig eller skriftlig förberedelse äga rum i den utsträckning domstolen bestämmer.

Mål får avgöras och dom med anledning av särskild prövning enligt 15 a § meddelas utan sammanträde enligt 14 § första stycket, om tillfredsställande utredning föreligger och part inte begär sammanträde. Ansökan som uppenbart inte förtjänar avseende får avslås utan sådant sammanträde.

15 §⁴

Mål får avgöras och dom med anledning av särskild prövning enligt 15 a § meddelas utan sammanträde enligt 14 § första stycket, om tillfredsställande utredning föreligger och part inte begär sammanträde. Ansökan som uppenbart inte förtjänar avseende får avslås utan sådant sammanträde.

Fråga om förbud eller åläggande enligt 13 § marknadsföringslagen (1975:1418), 5 § lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, 21 § produktsäkerhetslagen (1988:1604) eller 4 § lagen (1994:615) om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling får prövas utan sammanträde enligt 14 § första stycket.

Förbud eller åläggande som avses i andra stycket får inte beslutas utan att den som förbudet eller åläggandet avser fått tillfälle att yttra sig i frågan, såvida det inte finns anledning anta, att han avvikit eller eljest håller sig undan. I ett mål om åläggande eller förbud enligt 5–9 §§

⁴Senaste lydelse 1994:616.

1* Riksdagen 1994/95. 1 saml. Nr 44

eller 12 § tredje stycket produktsäkerhetslagen får Marknadsdomstolen dock även i annat fall omedelbart meddela beslut enligt 21 § samma lag, om synnerliga skäl föreligger.

Prop. 1994/95:44

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

3 Ärendet och dess beredning

Konkurrenslagen (1993:20) trädde i kraft den 1 juli 1993. De materiella konkurrensreglerna i lagen är utformade efter förebild från EU:s konkurrensregler i Romfördraget och EES-avtalets konkurrensregler. Det innebär principiella förbud mot dels samarbete mellan företag som har till syfte att begränsa konkurrensen på den svenska marknaden på ett märkbart sätt eller som ger detta resultat (6 §), dels missbruk från ett eller flera företags sida av en dominerande ställning på den svenska marknaden (19 §).

Överträdelse av förbudet kan medföra skadeståndsskyldighet och skyldighet att betala s.k. konkurrensskadeavgift. Frågor om sådan avgift prövas i första instans av Stockholms tingsrätt på talan av Konkurrensverket. En överträdelse av förbudet i 6 § kan vidare innebära att det aktuella avtalet eller avtalsvillkoret blir civilrättsligt ogiltigt. Frågor om skadeståndsskyldighet och ogiltighet liksom om utdömmande av viten som förelagts med stöd av konkurrenslagen prövas av de allmänna domstolarna.

Från förbudet i 6 § mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag kan undantag medges i enskilda fall av Konkurrensverket. Undantag från förbudet gäller också, enligt särskilda föreskrifter, för vissa grupper av avtal, s.k. gruppundantag (se 17 § konkurrenslagen, SFS 1993:72-80 och Regeringens förordningsmotiv 1993:1).

Möjlighet finns för ett företag att efter ansökan hos Konkurrensverket få en förklaring om att förbudet i lagen inte är tillämpliga, s.k. icke-ingripandebesked.

Om det behövs för att Konkurrensverket skall kunna fullgöra sina uppgifter enligt lagen får verket vid vite ålägga företag och andra att bl.a. tillhandahålla uppgifter och handlingar samt inställa sig för förhör på tid och plats som verket bestämmer.

Konkurrensverket kan besluta om åläggande vid vite att upphöra med en pågående överträdelse av lagens förbud.

Konkurrensverkets beslut om undantag, icke-ingripandebesked och vitesålägganden får överklagas hos Stockholms tingsrätt. Tingsrättens avgöranden får överklagas hos Marknadsdomstolen.

Konkurrensverket har i en skrivelse till regeringen den 5 november 1993 anfört att rättsläget får anses oklart när det gäller vilken ställning verket har vid handläggningen i Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen vid prövning av överklaganden av verkets beslut enligt konkurrenslagen.

För att verket på ett tillfredsställande sätt skall kunna fullgöra de uppgifter som ålagts verket enligt lagen - och för att säkerställa att föreliggande frågor blir allsidigt belysta och domstolen ges ett fullständigt beslutsunderlag - är det, enligt verket, absolut nödvändigt att verket har möjlighet att i processerna yttra sig och bemöta vad klaganden anfört samt har möjlighet att överklaga tingsrättens beslut till Marknads-

domstolen. Det sistnämnda är enligt verket särskilt viktigt för möjligheten att skapa vägledande avgöranden av den högsta domstolsinstansen.

Konkurrensverket förordar att konkurrenslagen ändras och lämnar ett förslag till lagändring. Enligt verket är saken så brådskande att det inte går att avvakta en mer generell översyn av frågan i enlighet med Domstolsutredningens betänkande (SOU 1991:106) Domstolarna inför 2000-talet (se angående sagda betänkande avsnitt 4.3, nedan).

Inom Näringsdepartementet har med anledning av Konkurrensverkets skrivelse utarbetats en promemoria (PM 1994-06-28). Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Näringsdepartementet (dnr. 1054/94).

I promemorian behandlas också under vilka förutsättningar Konkurrensverket bör få genomföra undersökningar hos företag utan att dessa underrättas i förväg och vad som i anslutning härtil bör gälla om kronofogdemyndighetens medverkan. Såvitt avser dessa frågor föranleder remissutfallet ytterligare överväganden varför något förslag i denna del inte läggs fram nu.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 22 september 1994 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 3*.

Lagrådet har i yttrande den 3 oktober 1994 lämnat förslaget utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*. I den nu förslagna lagtexten har vissa redaktionella ändringar gjorts i förhållande till lagrådsremissens lagförslag.

I denna proposition föreslås också vissa ändringar i lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m. Det förslaget har lagrådsgranskats samtidigt med regeringens förslag till ny marknadsföringslag och därvid lämnats utan erinran. Lagrådets yttrande finns tillgängligt i Civildepartementet (dnr.C93/764). Ändringarna i marknadsdomstolslagen behandlas i författningskommentaren, avsnitt 7.2.

4 Gällande ordning

4.1 Konkurrenslagens regler

Det skall inledningsvis betonas att det som här behandlas är de fall när Konkurrensverkets beslut har överklagats. Detta måste skiljas från de fall när verket för talan inför tingsrätten t.ex. i mål om konkurrensskadeavgift eller om tillstånd att genomföra en undersökning hos ett företag. I de sistnämnda fallen uppkommer inga problem av det slag som här diskuteras eftersom verket i sådana fall uppträder som part med allt vad

detta innebär i fråga om rätt att överklaga m.m.

Ett flertal av Konkurrensverkets beslut enligt konkurrenslagen får överklagas hos Stockholms tingsrätt. Enligt 60 § får således verkets beslut angående undantag, icke-ingripandebesked och ålägganden i där angivna avseenden överklagas hos tingsrätten. Besluten får, enligt paragrafens andra stycke, bara överklagas av företag som berörs av beslutet. Härav följer, enligt motiven, att även andra företag än de som kan sägas vara parter i ärendet har rätt att överklaga, om de berörs av beslutet. Hit kan höra konkurrerande företag men också företag i senare eller tidigare säljled som berörs mer direkt av beslutet (prop. 1992/93:56 s. 114).

Enligt 63 § första stycket 6 konkurrenslagen får beslut av Stockholms tingsrätt som avser prövning av överklaganden enligt 60 § överklagas hos Marknadsdomstolen.

När det gäller handläggningen vid tingsrätten och i Marknadsdomstolen av frågor som avser beslut av Konkurrensverket som överklagats, tillämpas enligt 64 §, om inget annat följer av konkurrenslagen, lagen (1946:807) om *handläggning av domstolsärenden* (ärendelagen) respektive 52 kap. rättegångsbalken.

I 65 § konkurrenslagen föreskrivs att för Konkurrensverket som part i mål och ärenden enligt lagen gäller, i fråga om föreläggande för part och parts utelämnande, vad som i rättegångsbalken är föreskrivet för åklagare.

Avslutningsvis bör här 69 § konkurrenslagen nämnas. Där meddelas bestämmelser om kumulation av mål och ärenden. Enligt denna paragraf finns möjlighet att i samma rättegång handlägga ärenden om överklagade beslut av Konkurrensverket, t.ex. om undantag eller icke-ingripandebesked, och mål om konkurrensskadeavgift, när dessa gäller samma avtal eller förfarande och frågorna är uppe samtidigt hos tingsrätten eller Marknadsdomstolen.

4.2 Rättsläget

Konkurrenslagen innehåller ingen bestämmelse som ger Konkurrensverket ställning som part vid tingsrätten när verkets beslut har överklagats och inte heller någon bestämmelse om rätt för verket att i dessa fall överklaga tingsrättens beslut. Inte heller ärendelagen eller rättegångsbalken ger något stöd för att Konkurrensverket skulle ha sådan parterställning och rätt att överklaga. På grund härav måste den slutsatsen dras att Konkurrensverket enligt gällande rätt inte har ställning av part vid tingsrätten eller i Marknadsdomstolen vid överprövning av verkets beslut och inte heller har rätt att i dessa fall överklaga tingsrättens beslut hos Marknadsdomstolen. Processerna i tingsrätten och Marknadsdomstolen är således i dessa fall av enpartskaraktär och för att åstadkomma vad Konkurrensverket begärt krävs därför en lagändring.

Frågan om förvaltningsmyndighets ställning i processen när dess beslut överklagats har behandlats utförligt i Domstolsutredningens betänkande (SOU 1991:106) Domstolarna inför 2000-talet (se bl.a. s. 480 ff.).

I betänkandet föreslås en för allmän domstol och allmän förvaltningsdomstol gemensam förfarandelag ersätta bl.a. ärendelagen och förvaltningsprocesslagen (1971:291). Lagförslaget innehåller regler om att domstolen skall få uppdra åt en förvaltningsmyndighet som har beslutat i saken att som part företräda det allmännas intressen i målet, om den enskilde parten inte redan har en motpart. En förvaltningsmyndighet som själv beslutat i saken eller som är överordnad sådan myndighet får också självmant inträda som part i förfarandet (14 §). En förvaltningsmyndighet, vars beslut överklagats till länsrätten eller kammarrätten, skall få överklaga domstolens beslut i saken, om domstolen ändrat myndighetens beslut och ingen annan myndighet enligt särskild bestämmelse har rätt att överklaga (37 § andra stycket). Undantag från vad som nu sagts skall dock gälla beträffande sekretessmål.

Betänkandet har remissbehandlats och en sammanställning av remissvaren har publicerats i promemorian Ds 1993:5. Det stora flertalet av de remissinstanser som har yttrat sig över förslaget i nyss redovisade delar tillstyrker utredningens förslag. Någon instans vill att man går ännu längre och tillskapar en obligatorisk tvåpartsprocess, i stället för, såsom utredningen föreslår, en fakultativ tvåpartsprocess. Några remissinstanser avstyrker dock förslaget eftersom de anser det vara oförenligt med hänsyn till kraven på opartiskhet och saklighet för en beslutsmyndighet att uppträda som part i samma ärende som man tidigare beslutat i (Ds 1993:5 s.1131 ff.).

På grundval av Domstolsutredningens nämnda betänkande bereds för närvarande inom Justitiedepartementet frågan om att dels ersätta den nuvarande ärendelagen med en ny lag dels revidera förvaltningsprocesslagen. Därvid aktualiseras frågor av det slag som här diskuteras. Avsikten är att en departementspromemoria med förslag till en ny ärendelag skall remissbehandlas under innevarande år och en proposition överlämnas till riksdagen under våren 1995. Den nya lagen torde tidigast kunna träda ikraft den 1 juli 1995.

5 Konkurrensverkets ställning när dess beslut har överklagats

Regeringens förslag: I konkurrenslagen införs bestämmelser om att Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen inte får ändra Konkurrensverkets beslut i frågor som avses i 60 § första stycket utan att verket har haft tillfälle att yttra sig i målet och om att Konkurrensverket skall ha rätt att överklaga tingsrättens beslut.

Promemorians förslag: I konkurrenslagen införs en bestämmelse om att Konkurrensverket alltid som part skall företräda det allmännas intressen vid Stockholms tingsrätt och i Marknadsdomstolen när beslut av verket enligt lagen har överklagats. Genom denna partsställning får Konkurrensverket också rätt att till Marknadsdomstolen överklaga beslut av tingsrätten som innebär att denna ändrar verkets beslut.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser utom en har tillstyrkt eller inte haft någon invändning mot promemorians förslag. Stockholms universitet har tillagt att lagändringen bör ses som ett provisorium i avbidan på en närmare översyn av processordningen i konkurrens mål. Sveriges Advokatsamfund har motsatt sig att Konkurrensverket skall få ställning av part vid tingsrätten när beslut av verket har överklagats. I rättsfrågor bör dock, enligt Advokatsamfundet, Konkurrensverket få inträda som part för att överklaga beslut av tingsrätten; ärendet bör dock inte komma under Marknadsdomstolens prövning om det inte är av synnerlig vikt för rättstillämpningen att talan prövas av Marknadsdomstolen. Som skäl för sin inställning har Advokatsamfundet åberopat bl.a. att något praktiskt behov av en lagändring inte påvisats varför regeringens ställningstagande till Domstolsutredningens betänkande bör avvaktas och att förslaget leder till att handläggningen av frågor om undantag etc. fördröjs till men för företagen.

Skälen för regeringens förslag: Som framgått i avsnitt 4.2 är Konkurrensverket enligt nuvarande regler inte part vid Stockholms tingsrätt eller i Marknadsdomstolen när verkets beslut enligt konkurrenslagen har överklagats.

Det kan förekomma att två eller flera företag vars samarbete är föremål för Konkurrensverkets prövning har olika uppfattning om huruvida samarbetet skall beviljas undantag enligt 8 § konkurrenslagen eller inte. Det kan således tänkas att ett företag, under åberopande av att ett avtal är ogiltigt enligt 7 § konkurrenslagen, vill komma ifrån ett avtalsförhållande eller få detta ändrat och därför hävdar att undantag inte skall

beviljas. I ett sådant fall torde företagen i avtalet vara motparter vid domstolsprövningen av verkets beslut. En situation där två eller flera företag är motparter i processen torde också kunna uppkomma i de fall ett konkurrerande företag eller ett företag i ett annat säljled överklagar ett beslut av Konkurrensverket med stöd av 60 § andra stycket konkurrenslagen. I de allra flesta fall när Konkurrensverkets beslut överklagats torde dock alla de inblandade företagen eftersträva samma ändring av verkets beslut. Handläggningen i domstolarna sker därför oftast i en enpartsprocess.

En följd av att det är fråga om en enpartsprocess är att domstolarna får ett större utredningsansvar än vad som annars hade varit fallet. Detta torde i viss mån kunna bidra till att de överklagade frågorna blir väl belysta och till att det allmännas intresse av en fungerande konkurrens blir tillgodosett. Om domstolen är aktiv i utredningshänseende kan emellertid tilltron till domstolens opartiskhet komma i fara.

Flera av de frågor som kan överklagas till domstol är dessutom komplicerade. Således krävs det ofta, vid prövningen av dem, ingående kännedom om förhållandena på enskilda marknader och dessas funktionssätt. Sådan kännedom kan naturligtvis vara erforderlig också vid bedömningen av omständigheter som åberopas av företagen först vid domstolsprövningen.

Domstolarnas avgöranden enligt konkurrenslagen har tillsammans stor betydelse för konsumentintresset och samhällsekonomin. Många av dem är också betydelsefulla för näringslivet som sådant, inte minst genom att domstolsavgörandena ytterst ger innehåll åt de förhållandevis allmänt formulerade bestämmelserna i lagen.

Det finns som nämnts vissa allmänna skäl som talar mot att en beslutsmyndighet ges partsställning och fullföljdrätt. Till dessa kan läggas att det med en sådan ordning kan dröja längre innan ett slutligt avgörande föreligger. Enligt regeringens mening är dock dessa skäl i det nu aktuella fallet inte tillräckligt starka för att uppväga fördelarna med att Konkurrensverket ges en mer aktiv roll i processen.

Det anförda leder till slutsatsen att Konkurrensverket bör ges möjlighet att aktivt delta i och påverka också de mål och ärenden som kommer under domstols prövning genom att verkets beslut överklagas. Verket bör därför ges möjlighet att yttra sig i domstolsprocessen och ha rätt att överklaga tingsrättens avgörande till Marknadsdomstolen om tingsrätten ändrar verkets beslut. Eftersom Konkurrensverkets uppgift är att tillvarata det allmännas intressen bör det i dessa avseenden vara utan betydelse om den som överklagat verkets beslut redan har en enskild motpart i processen. Av samma skäl bör verkets möjligheter att överklaga tingsrättens beslut till Marknadsdomstolen inte inskränkas till att avse frågor av prejudikatintresse.

Med hänsyn till att konkurrenslagen är en ny lag som har stor betydelse för näringslivet är det viktigt att det redan från början utbildas en tillförlitlig praxis på området. Det finns tidsvinster att göra genom en separat lösning för konkurrenslagen. Det är därför inte lämpligt att, som Advokatsamfundet förordat, avvakta den generella översyn av frågan som pågår på grundval av Domstolsutredningens betänkande. I stället bör

saken nu regleras genom nya bestämmelser i konkurrenslagen.

Enligt regeringens mening är det i detta lagstiftningsärende inte nödvändigt att föregripa den fortsatta beredningen av Domstolsutredningens förslag genom att ta ställning till frågan om förfarandet bör utformas som en fakultativ eller obligatorisk tvåpartsprocess. De behov som finns av att ge Konkurrensverket möjlighet att delta i domstolsprocessen kan i stället tillgodoses om verket dels ges möjlighet att yttra sig i processen dels ges rätt att överklaga Stockholms tingsrätts beslut. Den förstnämnda regeln kan efter mönster av 52 kap. 7 § rättegångsbalken utformas så att domstolarna inte får ändra Konkurrensverkets beslut utan att verket har beretts tillfälle att yttra sig över vad klaganden anfört; verket torde knappast ha något intresse av att yttra sig i de fall tingsrätten fastställer beslutet. Om verket med stöd av den föreslagna bestämmelsen överklagar tingsrättens beslut, får det automatiskt partsställning inför Marknadsdomstolen.

Lösningen bör betraktas som provisorisk i så måtto att frågorna om Konkurrensverkets medverkan i domstolsförfarandet kan behöva tas upp på nytt i samband med de mera allmänna överväganden som behöver göras i anslutning till nyregleringen av förfarandet i domstolsärenden.

De bestämmelser som nu föreslås föranleder inga särskilda överväganden med avseende på de regler med anknytning till Konkurrensverkets ställning i processen som redovisats i avsnitt 4.1.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Den föreslagna ändringen bör träda i kraft den 1 januari 1995. För att olika regler inte skall gälla under handläggningen av ett ärende bör dock de nya bestämmelserna endast tillämpas i de fall Konkurrensverkets beslut meddelats efter ikraftträdandet.

6 Kostnader

Förslaget medför vissa kostnader för Konkurrensverket. Uppgiften att förbereda och driva processerna torde därvid vara mest belastande. För Marknadsdomstolens del kan det nya systemet innebära att ytterligare ärenden förs till domstolen.

Regeringens bedömning är att kostnaderna för berörda myndigheters egna insatser kommer att kunna finansieras inom ramen för befintliga anslag.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i konkurrenslagen (1993:20)

63 §

Genom det nya tredje stycket ges Konkurrensverket rätt att överklaga Stockholms tingsrätts beslut i ärenden som avser prövning av överklaganden enligt 60 § om tingsrätten ändrat verkets beslut.

Denna rätt gäller oavsett om den part som haft framgång vid tingsrätten redan har en motpart som kan överklaga beslutet.

Med uttrycket "även" markeras att bestämmelsen inte påverkar den rätt att överklaga som andra kan ha till följd av partsställningen och utgången vid tingsrätten (jfr. 60 § andra stycket och avsnitt 5 ovan).

Om Konkurrensverket överklagar tingsrättens beslut får verket ställning av part inför Marknadsdomstolen.

65 a §

I paragrafen föreskrivs att domstol inte får ändra Konkurrensverkets beslut i frågor som avses i 60 § första stycket utan att verket har fått tillfälle att yttra sig i målet.

I första hand avses med "domstol" Stockholms tingsrätt. Om tingsrätten inte ändrar Konkurrensverkets beslut kan ärendet dock genom överklagande av annan komma under Marknadsdomstolens prövning. I sådana fall följer också av paragrafen att Marknadsdomstolen inte får ändra tingsrättens beslut utan att först ge verket tillfälle att yttra sig. Det spelar härvid ingen roll om verket har beretts tillfälle att yttra sig vid tingsrätten eller inte. Om det är Konkurrensverket som överklagat tingsrättens beslut saknar denna paragraf självfallet betydelse vid handläggningen i Marknadsdomstolen.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m.

13-15 §§

Genom ändringarna rättas till vissa icke avsedda ändringar i 13-15 §§ i deras lydelse från den 1 juli 1994 (SFS 1994:616). Ändringarna innebär att sista styckena i 13 och 14 §§ återfår den placering i 14 resp. 15 §, som de haft tidigare och rätteligen bör ha. De icke avsedda ändringarna tillkom i samband med riksdagens beslut i maj 1994 om lag om

ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling (prop. 1993/94:222, bet. 1993/94:FiU22, rskr. 1993/94:383). Bakgrunden är följande.

Regeringen beslöt den 7 oktober 1993 att lägga fram en proposition om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling (prop. 1993/94:35). Däri föreslogs dels en ny lag om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling, dels en lag om ändring i lagen om Marknadsdomstol m.m. Det senare förslaget innebar smärre tillägg i 1 och 13–15 §§ föranledda av Marknadsdomstolens uppgifter enligt det förstnämnda förslaget. Lagförslagen hade granskats av Lagrådet efter beslut av regeringen den 15 juli 1993 om att inhämta Lagrådets yttrande. Lagförslagen i propositionen följde Lagrådets förslag till vissa ändringar, huvudsakligen i redaktionellt avseende (prop. 1993/94:35 s.23).

Vid framställandet av propositionen kom genom misstag vid ordbehandlingen det till riksdagen framlagda förslaget till ändringar i lagen om Marknadsdomstol m.m. att innefatta också icke avsedda textförflyttningar i 13–15 §§. Första stycket i 14 § (enligt lydelse SFS 1993:22) flyttades således till 13 § som ett sista stycke och första stycket i 15 § (enligt lydelse SFS 1993:22) flyttades till 14 § som ett sista stycke. Att detta skedde oavsiktligt framgår tydligt. Förslaget skiljer sig i detta avseende från lagrådsremissen. I propositionens uppgifter om paragrafernas gällande lydelse är styckena felplacerade. Vidare har genom textförflyttningen vissa hänvisningar i lagen blivit felaktiga.

Misstaget upptäcktes inte vid behandlingen i riksdagen men kom dock inte att då påverka lagens utformning, eftersom riksdagen i december 1993 beslöt att avslå propositionen (bet. 1993/94:FiU5, rskr. 1993/94:84). Regeringen beslöt emellertid den 24 mars 1994 att genom prop. 1993/94:222 på nytt föreslå riksdagen dessa lagförslag med den enda skillnaden att tidpunkten för ikraftträdandet flyttades fram till den 1 juli 1994. Den tidigare avslagna prop. 1993/94:35 fogades som en bilaga till den nya propositionen och samma lagtext med den felaktiga avfattningen förelades riksdagen på nytt. Inte heller denna gång kom de felaktiga textförflyttningarna att upptäckas. Riksdagen kom därigenom att anta även de icke avsedda ändringarna av 13–15 §§, som därmed fick den i propositionen angivna lydelsen från den 1 juli 1994.

Tillbakaflyttningen av de berörda styckena i 13 och 14 §§ bör träda i kraft den 1 januari 1995.

Förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (1993:20)

Härigenom föreskrivs i fråga om konkurrenslagen (1993:20)

dels att 53 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 65 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

65 a §

*Konkurrensverket företräder som
part det allmännas intressen vid
Stockholms tingsrätts och
Marknadsdomstolens prövning av
frågor som avses i 60 § första
stycket.*

1. Denna lag träder ikraft den 1 januari 1995.
2. De nya föreskrifterna i 65 a § skall tillämpas endast i de fall Konkurrensverkets beslut meddelats efter utgången av år 1994.

Förteckning över remissinstanser

PM 1994-06-28 Konkurrensverkets ställning i överklagade ärenden enligt konkurrenslagen (1993:20) m.m. (Näringsdepartementet, dnr. 1054/94)

Svea Hovrätt, Stockholms tingsrätt, Domstolsverket, Kommerskollegium, Riksskatteverket, Marknadsdomstolen, Konkurrensverket, Stockholms universitet, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Malmöhus län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Konsumentverket, Sveriges Industrieförbund, Grossistförbundet Svensk Handel, Sveriges Köpmannaförbund, Företagarnas Riksorganisation, Sveriges Advokatsamfund, Näringslivets delegation för marknadsrätt, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation och Sveriges Akademikers centralorganisation.

Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (1993:20)

Härigenom föreskrivs i fråga om konkurrenslagen (1993:20)

dels att 63 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 65 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

63 §

Domar och beslut av Stockholms tingsrätt i följande mål och ärenden får överklagas hos Marknads-domstolen:

1. ålägganden enligt 23 § andra stycket och 25 §,
2. konkurrensskadeavgift enligt 26 §,
3. kvarstad enligt 32 §,
4. företagsförvärv enligt 34, 36, 41 och 43 §§,
5. undersökningar enligt 47 och 48 §§, och
6. prövning av överklaganden enligt 60 §.

Beslut under rättegången i frågor som avses i 25, 32 eller 41 § skall överklagas särskilt. Ett beslut enligt 32 eller 41 § som meddelats innan rättegång har inletts skall överklagas som om beslutet meddelats under rättegång.

*Beslut som avses i första stycket 6
får överklagas även av
Konkurrensverket om tingsrätten
ändrat verkets beslut.*

65 a §

*Konkurrensverkets beslut i frågor
som avses i 60 § första stycket får
inte ändras av domstol utan att
verket har lämnats tillfälle att
yttra sig.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995 och tillämpas endast i de fall Konkurrensverkets beslut meddelats efter utgången av år 1994.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1994-10-03

Närvarande: f.d. regeringsrådet Magnus Sjöberg, justitierådet Johan Munck, regeringsrådet Leif Lindstam.

Enligt en lagrådsremiss den 22 september 1994 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (1993:20).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Jan Stockhaus.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Näringsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 oktober 1994

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sahlin, Hjelm-Wallén, Peterson, Hellström, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusmann, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Heckscher

Regeringen beslutar proposition 1994/95:44 Konkurrensverkets ställning i överklagade ärenden enligt konkurrenslagen (1993:20), m.m.

